

Гузенко Олена Павлівна
доцентка кафедри господарсько-правових
дисциплін та економічної безпеки Донецького
державного університету внутрішніх справ,
к.е.н., доцент

ПРОЦЕДУРА БАНКРУТСТВА ЯК СЕКТОР ВІДНОВЛЕННЯ ДІЄВОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Проблеми якісного проведення процедури банкрутства в Україні постійно актуалізуються науковою спільнотою так, як призводять до порушення існуючих законодавчих норм. На даний час коло проблем даного спрямування розширилося під впливом наявних активних воєнних дій в Україні. Слід відати належне законодавцю, котрий з метою їх усунення та часткового вирішення адаптував у 2023 році ряд правових ініціатив, проте назвати їх перелік вичерпанам не можливо. Особливої уваги заслуговують питання діяльності представників підприємницького сектору країни, котрі виживають в умовах існуючої затяжної фінансової кризи, а як наслідок, за останній час збільшилася кількість звернень з проханням проведення процедури банкрутства.

В умовах воєнних викликів розвиток представників підприємницького сектору значно уповільнений через суттєві втрати ресурсного потенціалу, зв'язків з комерційними партнерами та потенційними споживачами. У такому випадку, з метою виживання значна кількість представників підприємницького сектору звертається до процедури банкрутства з метою закриття бізнесу або з метою отримати право на проведення санаційних заходів. У зв'язку з зазначеним вивчення можливості відновлення дієвості суб'єктів господарювання через процедури банкрутства є доволі сучасним і актуальним напрямком для дослідження.

Нагадаємо, представники підприємницького сектору в умовах війни зазнають суттєвих загроз розвитку бізнесу, які призводять до банкрутства

суб'єктів господарювання. Традиційно такі загрози виникають у вигляді негативних факторів впливу, котрі поділяють на внутрішні та зовнішні.

Ми погоджуємося з позицією О.В. Стацук, Л.В.Шостак та Д.В. Булик [1] достатньо вагомим чинником впливу воєнного стану на банкрутство представників підприємницького сектору, є порушення логістичних шляхів постачання та їх ланцюгів, пошкодження відповідної інфраструктури. Окрім того наявні інфляційні коливання, зріст курсу валют, значне подорожчання комунальних платежів негативно вплинуло як на формування цінового фактору, так і платоспроможність потенційних покупців, що у більшості випадків призводить до необхідності звернення до процедури банкрутства. У зв'язку з цим постає питання більш деталізовано зупинитися на функціях процедури банкрутства.

З цього приводу цікавою є думка Т.І. Швидкої та Ю.І. Остапенко [2] стосовно того, що «...банкрутство в ринковій економіці виконує дві функції: усунення з ринку неефективних суб'єктів господарювання, а також, у разі виникнення лише тимчасових фінансових труднощів надання їм шансу відновити чи оздоровити свою діяльність на ринку». Саме друга функція процедури банкрутства має стати більш дієвою для представників підприємницького сектору, котрі проводять свою діяльність в умовах війни.

Очевидним є те, що при вирішенні даного питання доцільним є звернення до світового досвіду з питань відновлення платоспроможності боржників. Проведені дослідження показують, що на сьогодні у світі залежно від привілеї стосовно захисту прав та інтересів боржника чи кредитора вирізняють британську й американську моделі, тобто певні правові системи більшою мірою захищають або інтереси боржника, або кредитора. Проте у нашому випадку доцільно звернутися до деталізованого вивчення саме американської моделі, котра пов'язана саме з вирішенням питань здійснення санації підприємства з метою його реабілітації та відновлення платоспроможності. В свою чергу, британська модель тлумачить процедуру банкрутства як спосіб

повернення боргів кредиторам за рахунок коштів, наявних у боржника, і його ліквідації як суб'єкта господарювання

Зокрема у своїй праці Т.І. Швидка[3, с.9] зупиняється більш детально на меті законодавчому спрямуванню американської моделі банкрутства, а саме: реабілітація підприємства - боржника й відновлення його платоспроможності; прагнення і намагання передусім зберегти цілісність підприємства-боржника, а також робочі місця, що є вигідним, в першу чергу, для економіки країни у цілому; направлення законодавства на пріоритетне оздоровлення неплатоспроможного підприємства - боржника збереження ділової активності та бізнесу підприємства – боржника; прагнення вигідно продати активи підприємства - боржника, при цьому зберегти можливість його функціонування у майбутньому..

На даний час в Україні законодавець також надав низку заходів направлених на відновлення платоспроможності боржника, які закріпив Кодексом України з процедур банкрутства[4]. До їх складу було включено наступні:

- по – перше, реструктуризація підприємства, репрофілювання виробництва, закриття нерентабельних виробництв, відстрочення, розстрочення або прощення боргу чи його частини;

- по – друге, виконання зобов'язання боржника третіми особами, задоволення вимог кредиторів в інший спосіб;

- по – третє, ліквідація дебіторської заборгованості, реструктуризація активів, продаж частини майна , виконання зобов'язань боржника власником боржника;

- по – четверте, відчуження майна та погашення вимог кредиторів шляхом заміщення активів, одержання позик та кредитів, придбання товарів у кредит тощо.

Разом з тим в умовах активних воєнних дій в Україні стає зрозумілим, що зазначених заходів не достатньо. Постає питання не лише відродження вітчизняних представників підприємницького сектору країни, а перш за все по

можливості збереження людських ресурсів, котрі мають професійний досвід та спроможні підвищити якісний рівень ведення бізнесу. Крім того, надзвичайно важливою має стати законодавча платформа, котра сприятиме впровадженню механізму стимулювання не лише ведення бізнесу, а й забезпечить можливість його нарощування в майбутньому.

Осмилення вище зазначено дає можливість дійти висновку, що представники підприємницького сектору економіки країни, котра проводить активні воєнні дії, мають отримати потужну правову платформу, котра би мала переваги при проведенні процедури банкрутства відновлення бізнесу підприємства боржника через існуючі правові норми, що пов'язані з санаційними заходами. Такий підхід забезпечить у майбутньому не лише відродження представників підприємницького сектору економіки, а й позитивно вплине на період розвитку відбудови країни після перемоги в майбутньому.

Література

1. Стащук О.В., Шостак Л.В., Булик Д.В. банкрутство підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <file:///C:/Users/Alex/Desktop/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%80%D1%83%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE.pdf>
2. Швидка Т.І., Остапенко Ю.І. Особливості реформування законодавства про банкрутство в період воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*.2023. С.229-234. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/37.pdf>
3. Швидка Т. І. Правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства : навч. посіб. / Т. І. Швидка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2022. 134 с.
4. Кодексу України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2597-19>.